

ראובן קימלמן על הנסים וספר מכבים א Opener

א. על הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות ועל המלחמות
שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה

The Greeks

1. בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו:
2. כשעמדה מלכות יון הרשעה על-עמך ישראל (שנת 167)
3. להשפיתם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך.

You (God)

4. ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם:
5. רבת את-ריבם ונתת את-דינם נקמת את-נקמתם.
6. מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים
7. וזדים ביד עוֹקֵי תורתך.
8. וילך עשית שם גדול וקדוש בעלמך
9. ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה.

Israel

10. ואחר-כן באו בניך לדביר ביתך (שנת 164)
11. ופנו את-היכלך
12. וטהרו את-מקדשך
13. והדליקו נרות בחצרות קדשך
14. וקבעו שמונת ימי חנכה אלו
15. להודות ולהלל לשמך הגדול

על-חיינו הסוּרִים בְּיָדְךָ וְעַל נַשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נַסִּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁכָּל עַת

1. פינחס בן-אלעזר בן-אהרן הכהן הראש (עזרא ז:ה) ניאמר אליו עזרָהוּ הַכֹּהֵן הַרִאשׁ לְבֵית צְדוֹק (דהי"ב לא:י)
2. משעמדה אדום אמר הקדוש ברוך הוא הסימן הזה יהיה בנצחם ביום שעשיתי לכם תשועה וכאותו לילה
היו יודעים שאני גואלכם (שמות רבה יח, יב)
6. ומרשיעי ברית חגיף בעלקות ועם ידעי אלהיו נחזקו ועשו (דניאל יא:לב)
7. והם נאבתינו הזידו וניקשו את-ערפם ולא שמעו אל-מצותיך (נחמיה ט:טז)
וזדים טבעת וידידים העברת (עזרת אבותינו)
8. ותגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא
קדש את-שמך על מקדישי שמך וקדש את-שמך בעלמך
ובישועתך תרום ומגביה קרננו. ברוך אתה יי מקדש את-שמך ברבים
9. יקום פורקן מן שמיא
ותתפרקון ותשתזבון מן כל עקא
ויצמח פורקנה ויקרב (קץ) משיחה
15. הודו ליי פייטוב פי לעולם חסדו (תהלים קיח:א)

1Mac. 1:18: Judah said: It is easy for many to be delivered into the hands of the few. Heaven sees no difference in gaining victory through the many or through the few (6)
1:49: so as to forget the Torah and violate all the commandments (3)

4:42-50:

So Judah appointed *unblemished priests* lovers of the Torah (7)

Who purified the sanctuary (12) and removed the defiled stones into an unclean place (11).

They deliberated what to do with the profaned altar... they tore it down and stored it in the Temple... until there should come a prophet to show what should be done with them.

Taking uncut stones as prescribed by the Torah, they built a new altar after the pattern of the old.

They repaired the sanctuary and hallowed the interior of the house and the courts (11 and 12) ...

They made also new holy vessels, and into the temple they brought the candlestick (13), and the altar of burnt offerings, and of incense, and the table.

And upon the altar they burned incense, and lit the lamps on the lampstand (13) that they might give light in the temple.

4:54-56:

At the very time of the year and on the very day (opener) on which the gentiles had profaned the altar, it was dedicated to the sound of singing...

The entire people prostrated themselves and bowed and gave thanks to Heaven (15).

For eight days they celebrated the dedication of the altar joyfully (14-15)

Shabbat 21b

מאי חנוכה? דתנו רבנן: בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמנאי אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון.
שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל.
וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום,
בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול,
ולא היה בו אלא להדליק יום אחד.
נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים.
לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה (14-15)

תנו רבנן: מצות חנוכה, גר איש וביתו.

והמהדרין, גר לכל אחד ואחד.

והמהדרין מן המהדרין

בית שמאי אומרים: יום ראשון מדליק שמנה, מכאן ואילך פוחת והולך

ובית הלל אומרים: יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך

טעמא דבית שמאי כנגד פרי החג,

וטעמא דבית הלל דמעלין בקדש ואין מורידין

הנרות הללו שאנו מדליקין,
 על הנסים ועל הנפלאות ועל התשועות ועל המלחמות,
 שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה,
 על ידי פהניך הקדושים.
 וכל שמונת ימי החנוכה הנרות הללו קדש הם
 ואין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד,
כדי להודות ולהלל לשמך הגדול
 על נסִיך ועל נפלאותיך ועל ישועתך

In the days of Matityahu, son of Yochanan,
 the distinguished Priest, the Hasmonean and his sons,
 when the evil Greek kingdom rose up against Your people Israel
 to make them forget Your Torah and to get them to transgress your own laws
 You, in Your overwhelming mercy, stood by them in their time of distress,
 You defended their cause, You sided with their grievances, You avenged them.
 You delivered the mighty into the hands of the weak, many into the hands of the few,
 The defiled into the hands of the undefiled, the wicked into the hands of the righteous,
 and the perpetrators into the hands of the Torah-true.
 And You had Your name magnified and sanctified in Your world.
 Regarding Your people Israel:
 You performed a great deliverance and redemption unto this very day.
 Afterwards, Your children entered the Holy of Holies of Your Abode,
 cleaned out Your Temple, purified Your sanctuary,
 and kindled lights in the courtyards of Your sanctuary,
 and designated these eight days of Chanukah for reciting "Hodu" and "Hallel" to Your great
 Name.

Reuven Kimelman